

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Frumusețea duhovnicească

O analiză a conceptului de frumusețe duhovnicească,
cu referire la scrierile literare, religioase și filosofice
din Antichitate și până în prezent
de

CONSTANTINE CAVARNOS

Traducere în limba română de
Prof. PAUL BĂLAN

Editura EVANGHELISMOS
București, 2020

Titlul original: SPIRITUAL BEAUTY. A discussion, in English and Greek, of the Concept of Spiritual Beauty by reference to philosophic, religious, and literary writings that date from Antiquity to the present de Constantine Cavaros
First edition 1996
All Rights Reserved
Copyright © 1996, 2000 by Constantine Cavaros

Traducere: Prof. Paul Bălan
Corectură și diortosire: Pr. dr. Marin Comănescu
Machetare: Mariana Răbincă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CAVARNOS, CONSTANTINE

Frumusețea duhovnicească : o analiză a conceptului de frumusețe duhovnicească cu referire la scrierile literare, religioase și filosofice din Antichitate și până în prezent / de Constantine Cavaros ; trad. în lb. română de prof. Paul Bălan. - București : Evangelismos, 2020

ISBN 978-606-8562-25-4

I. Bălan, Paul (trad.)

Cuprins

Notă introductivă	7
Prefață	9
Observații introductive	15
Frumusețea duhovnicească	
în filosofia elenă antică.....	17
Frumusețea duhovnicească	
în gândirea occidentală.....	19
Frumusețea duhovnicească	
în gândirea rusă.....	26
Frumusețea duhovnicească	
în dumnezeieștile Scripturi	30
Frumusețea duhovnicească	
în scrierile bizantine	39
Frumusețea duhovnicească exprimată	
în arta bizantină	54
Texte alese cu privire la	
<i>Frumusețea duhovnicească</i>	63
La editura noastră au apărut	67

Observații introductive

Cuvântul *frumusețe* este, de obicei, folosit cu sensul de armonie observată în lumea materială, dinafară; de pildă: în cerurile înstelate, la flori, pe chipul și trupul cuiva, într-un templu din epoca clasică, precum Parthenonul, sau în cazul unei biserici bizantine, în special la Biserica „Sfânta Sofia” din Constantinopole.

În vremea noastră, arareori este folosit cuvântul *frumusețe* pentru a desemna o anumită stare sau dispoziție duhovnicească, lăuntrică, denumită în vremurile de odinioară *frumusețe duhovnicească*. În epocile trecute și, mai ales, în perioada bizantină, cuvântul *frumusețe* era adesea folosit cu cel de-al doilea sens. Însă, în fiecare epocă,

din Antichitate și până în prezent, cuvântul a fost folosit în felurite scrieri spre a caracteriza ceva *lăuntric, duhovnicesc*, dar și ceva *fizic, exterior*.

Frumusețea duhovnicească în filosofia elenă antică

În Antichitatea elenă clasică, marele filosof atenian Platon a folosit adesea termenul de *frumusețe (kallos)* făcând referiri la lumea duhovnicească sau inteligibilă. El l-a folosit, de pildă, vorbind despre Binele Suprem – *Ideea de Bine* – în celebra sa lucrare *Republica*. Tot la Platon cuvântul *frumos* desemna virtuțile – înțelepciunea, curajul, cumpătarea, dreptatea și sfințenia – care își au sălașul în suflet. El vorbește despre Binele Suprem – adică Dumnezeu – ca despre o *frumusețe inefabilă* și despre virtuți ca frumusețe a sufletului¹.

¹ *Republica* VI, 509A, IV, 444D-E.

Deosebirea dintre frumusețea launtrică și cea exterioară apare și în scrierile celui mai însemnat dintre discipolii lui Platon, Aristotel. Astfel, în lucrarea sa *Politica*, Aristotel remarcă faptul că nu este la fel de ușor să percepi frumusețea sufletului precum percepi frumusețea trupului².

După Platon și Aristotel, în secolul al III-lea d.Hr. (A.D.) filosoful Plotin folosește și el cuvântul *frumusețe* referindu-se la suflet. Iată, de pildă, ce spune el: *fiecare virtute alcătuiește frumusețea sufletului*. Drept pildă de virtute (*arete*), Plotin pomenește dreptatea, cumpătarea, curajul și modestia³.

² *Politica* I, 1254B, 37.

³ *Eneadele* I, 6.

Frumusețea duhovnicească în gândirea occidentală

În secolul al IV-lea, Fericitul Augustin vorbea și el despre frumusețea lui Dumnezeu, despre dreptate, înțelepciune și alte virtuți. Preamărind frumusețea lui Dumnezeu, Fericitul Augustin spune: *Tu întreci totul în frumusețe, O, Dumnezeul meu... Am ajuns cu întârziere să Te iubesc, O, Frumusețe a zilelor de odinioară și, totuși, pururea nouă... Toate cele frumoase, izvorâte din sufletele artiștilor prin mâinile lor, vin din Frumusețea Ta, Carele ești deasupra tuturor sufletelor, Frumusețea Ta după care sufletul meu suspină zi și noapte. Cei care făuresc frumusețile din afară sau care îi urmează pe aceștia, își aleg propriile*